

Työsuojelu kiteytetysti

Kiinteistöpalveluala

Sisältö

Kiinteistöpalvelualan työsuojelu	4
Työturvallisuus työpaikalla	5
Työnantajalla huolehtimisvelvoite	5
Työturvallisuus yhteisellä työpaikalla	5
Työpaikkojen yhteisten vaarojen torjunta.....	5
Vuokratyövoimaa käyttävän työturvallisuusvelvoitteet	5
Työntekijän velvollisuudet.....	5
Työsuojelun yhteistoiminta työpaikalla	6
Välitön yhteistoiminta	6
Välillinen yhteistoiminta	6
Työterveyshuolto	7
Työsuojelun valvonta	8
Työympäristön turvallisuus	9
Kiinteistöpalvelualan vaarojen tunnistaminen ja arviointi.....	9
Nolla tapaturmaa -ajattelu ja työtaturmien tutkiminen.....	10
Työtilat	10
Koneet ja laitteet	10
Vaaraa aiheuttavia tehtäviä kiinteistöpalvelualalla	11
Terveysvaarat ja niiden torjunta	15
Fysikaaliset terveysvaarat	15
Kemialliset vaarat.....	16
Biologiset vaarat	16
Henkilönsuojaimet.....	17
Työhyvinvoinnin kokonaisuus	18
Fyysinen kuormittuminen	18
Henkinen kuormittuminen.....	18
Perehdyttäminen ja työnopastus	19
Yhteinen työturvallisuuden parantaminen	21

Julkaisija: Työturvallisuuskeskus TTK, palveluryhmä

Teksti: Matti Santalahti, Näkemys Osakeyhtiö

Jukka Mäkeläinen, Työturvallisuuskeskus TTK

Juha Hämäläinen, Työturvallisuuskeskus TTK

Aulikki Penttinen, Työturvallisuuskeskus TTK

Toimittanut: Aulikki Penttinen

Valokuvat: Kari Rissa, ISS, L&T:n kuvapankki

Kannen kuva: Nina Dahl / ISS

Taitto: Innocorp Oy

Pdf-julkaisu / 2008

ISBN 978-951-810-366-3 (pdf)

Lukijalle

Työsuojelu kiteytetysti -opas perustuu vuonna 2007 uudistettuun Kiinteistöpalvelualan työsuojeluoppaaseen. Oppaassa on käsitelty suomalaisen työturvallisuus- ja työterveyskulttuuriin liittyviä keskeisiä asioita kiinteistöpalvelualan näkökulmasta.

Opas on tarkoitettu perehdyttämisen tueksi ja jaettavaksi perehdytettäville. Tarkoitus on, että työpaikalla käydään läpi perehdytettävien ja muiden tietoja tarvitsevien kanssa oppaassa käsitellyjä asioita suullisesti, käymällä työpaikan kohteissa, esittelemällä asiakirjoja ja avainhenkilöitä tai muulla tarkoituksenmukaisella tavalla.

Opas soveltuu sekä suomalaisille että ulkomaalaisille työntekijöille. Se on käännetty venäjäksi, viroksi, ruotsiksi ja englanniksi. Oppaan voi tulostaa Työturvallisuuskeskuksen internet-sivuilta osoitteesta www.ttk.fi/julkaisut.

Kiinteistöpalvelualan työsuojelu

Työsuojelu on osa työpaikan päivittäisiä toimintoja ja jokaisen työtehtäviä. Päälliköiden ja esimiesten tehtävänä on ottaa työsuojeluasiat huomioon päätöksenteossa ja ohjeistuksessa. Esimiesten velvollisuutena on huolehtia muun muassa työntekijöiden turvallisuudesta ja terveydestä työssä, työolosuh-

teista, kone- ja laiteturvallisuudesta, ohjeistuksesta ja opastuksesta sekä työsuojelunäkökohtien huomioon ottamisesta suunnittelussa. Työntekijöiden työsuojeluosaaminen tarkoittaa turvallisia ja terveellisiä työtapoja. Se on myös osa hyvää ammattitaitoa ja työn hallintaa.

Jari Riihimäki / ISS

Työturvallisuus työpaikalla

Keskeinen työsuojelusäädös on työturvallisuuslaki (738/2002), jota täydennetään ja täsmennetään asetuksilla. Laki määrittelee työturvallisuuden vähimmäisvaatimukset sekä työnantajan ja työntekijän yleiset velvollisuudet tapaturmien ja terveyshaittojen ehkäisemiseksi työssä. Lisäksi on otettava huomioon myös muut työturvallisuuteen liittyvät säädökset ja määräykset.

Työnantajalla huolehtimisvelvoite

Työnantajan vastuulla on huolehtia, että työn tekeminen on turvallista eikä se aiheuta vaaraa tai haittaa työntekijän terveydelle. Tämä tarkoittaa paitsi työolosuhteiden ja työvälineiden turvallisuuden valmistamista myös työntekijän ominaisuuksien ja osaamisen huomioon ottamista.

Työntekijän on saatava riittävät tiedot työpaikan haitta- ja vaaratekijöistä, ja hänet on myös perehdytettävä turvalliseen työskentelyyn. Hänen tulee saada käyttöönsä tarvitsemansa työvälineet ja suojaimet sekä opastus niiden käyttöön.

Vaaralliset tai tavanomaisesta poikkeavat työt on suunniteltava ja ohjeistettava huolellisesti ennakoon. Ennen töiden aloittamista työnantaja varmistaa työnjohdon ja mahdollisen työn valvojan sekä työn suorittajan pätevyyden ja työkokemuksen. Alle 18-vuotiaiden työntekijöiden osalta on otettava huomioon nuoria työntekijöitä koskevat säännökset ja määräykset. Tiimimäinen työskentely ei poista tai vähennä työnantajan vastuuta, vaan esimies vastaa silti turvallisuusasioista.

Työturvallisuus yhteisellä työpaikalla

Kiinteistöpalvelualan työt tehdään yleensä toisen työnantajan tiloissa. Työnantajien on huolehdittava siitä, että kaikilla on tarpeelliset tiedot ja ohjeet työhön kohdistuvista haitta- ja vaaratekijöistä sekä työturvallisuuteen, palontorjuntaan, ensiapuun ja pelastautumiseen liittyvistä ohjeista ja toimenpiteistä. Kukin työnantaja vastaa omien työntekijöittensä turvallisuuskoulutuksesta. Palvelun tilaajan on huolehdittava perehdyttämisestä työpaikan vaaroihin.

Työturvallisuuskortti

Useat työnantajat edellyttävät ulkopuolisilta työntekijöiltä työturvallisuuskorttia. Se on todistus siitä, että henkilö on saanut päivän pituisen koulutuksen työturvallisuudesta. Kiinteistöpalvelualan työnantaja huolehtii tarvittaessa työturvallisuuskorttikoulutuksesta.

Työpaikkojen yhteisten vaarojen torjunta

Yhteisiä vaaroja voi olla esimerkiksi kauppa- ja liikekeskuksissa. Tällöin työnantajien ja itsenäisten työnsuorittajien on tiedotettava toisilleen oman toimintansa haitta- ja vaaratekijöistä ja niiden poistamistoimenpiteistä. He voivat sopia tarpeellisista pelastus- ja työturvallisuusasioista.

Vuokratyövoimaa käyttävän työturvallisuusvelvoitteet

Työturvallisuuslain säännökset koskevat myös vuokratyövoimaa käyttävää työnantajaa. Hänen on huolehdittava vuokraamansa työvoiman turvallisuudesta ja terveellisyydestä työn aikana. Erityisesti on huolehdittava työntekijän perehdyttämisestä työhön ja työpaikan olosuhteisiin sekä tarvittaessa muihin järjestelyihin.

Työntekijän velvollisuudet

Työntekijän on noudatettava työssään huolellisuutta ja varovaisuutta sekä työnantajan antamia määräyksiä ja ohjeita. Jos työssä ilmenee puutteita tai vaaraa, jota hän ei oman ammattitaitonsa ja mahdollisuuksiensa mukaan voi itse poistaa, työntekijän on ilmoitettava siitä esimiehelleen ja työsuojeluvalltuutetulle. Työntekijällä on oikeus saada esimieheltä palaute vikaa tai puutteellisuutta koskevaan ilmoitukseensa tai turvallisuutta ja terveellisyyttä koskevaan ehdotukseensa.

Työsuojelun yhteistoiminta työpaikalla

Työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta säädetään laissa työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta (44/2006).

Välitön yhteistoiminta

Välitön työsuojelun yhteistoiminta toteutuu osana normaalia työtoimintaa. Esimiehen ja työntekijöiden välinen työstä keskustelu ja työn pulmien ratkominen on työpaikan arkea. Työporukan yhdessä tekemät suunnitelmat ja toimenpiteet ovat yksinkertaisin tapa parantaa työpaikan turvallisuutta ja työhyvinvointia.

Säännölliset viikkopalaverit, töiden ja hankkeiden yhdessä suunnittelu, esimiehen ja alaisten välinen vuoropuhelu ja esimies-alaieskustelut antavat mahdollisuuksia tuoda esille työn kehittämistarpeita. Mikäli asioita ei saada hoidettua työyksikön sisällä, asia tulee viedä linjajohdon tai työsuojeluorganisaation käsittelyyn.

Välillinen yhteistoiminta

Yli 10 työntekijän työpaikassa työntekijät valitsevat edustajakseen työsuojeluvaltuutetun. Hänen tehtävänsä on auttaa ja edustaa työntekijöitä työsuojeluun ja työhyvinvointiin liittyvissä kysymyksissä. Toimihenkilöt voivat halutessaan valita oman työsuojeluvaltuutetun. Työsuojeluvaltuutetuille valitaan kaksi varavaltuutettua. Yrityksessä tai työpaikalla voi olla useita työsuojeluvaltuutettuja sekä yksi tai useampia työsuojeluasiamiehiä. Työsuojelupäällikkö toimii työnantajan edustajana työsuojelun yhteistoiminnassa. Hänen tehtävänä on myös avustaa esimiehiä työsuojeluasiantuntumuksen hankinnassa.

Yhteistoimintaa varten työpaikalle perustetaan työsuojelutoimikunta tai muu yhteistoimintamuoto, jos siellä työskentelee vähintään 20 työntekijää.

Työsuojeluhenkilöiden keskeisenä tehtävänä on välittää työsuojelutietoja, selvittää ja seurata työn ja työolojen turvallisuutta ja terveellisyttä sekä tehdä parannus- tai kehittämisehdotuksia. Vastuu työn ja työolosuhteiden turvallisuudesta ja terveellisyydestä on linjaorganisaatiolla eli työnantajalla ja tämän edustajilla.

Työnantaja voi antaa työsuojeluorganisaatiolle tehtäväksi työturvallisuuslain edellyttämän työsuojelun toimintaohjelman tekemisen. Toimintaohjelmassa työnantaja määrittelee tavoitteensa työsuojelun ja työhyvinvoinnin edistämiseksi. Toimintaohjelma perustuu työn ja työolojen selvittämiseen ja seurantaan. Toimintaohjelmaa täydentävät työohjeet, työterveyshuollon ja työsuojelutoimikunnan toimintasuunnitelmat sekä muut yrityksen turvallisuuteen liittyvät ohjelmat ja suunnitelmat. Toimintaohjelmassa voidaan mainita, kuvata tai määritellä myös muita työpaikan turvallisuuteen liittyviä järjestelmiä, ohjeita tai periaatteita, kuten paloturvallisuus-, ensiapu- tai liikenneohjeet.

Työterveyshuolto

Työnantajan on järjestettävä työntekijöille työterveyshuolto. Sen tarkoituksena on ehkäistä työhön liittyviä sairauksia ja tapaturmia sekä edistää työn ja työympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta, työntekijöiden terveyttä ja työkykyä sekä työyhteisön toimintaa. Työterveyshuolto koskee kaikkia työntekijöitä riippumatta työsuhteen muodosta tai kestosta. Työntekijä voi mennä työterveyshuoltoon, jos hän epäilee sairastuneensa työstä johtuvasta syystä tai on loukkaantunut työtapaturmassa. Lakisääteiseen työterveyshuoltoon ei liity työhön liittymättömien sairauksien hoito, mutta työnantaja voi liittää sopimukseen sairaanhoito- ja muita terveyspalveluita.

Työterveyshuollon edustajat tekevät työpaikalla työpaikkaselvityksiä, joiden perusteella he tekevät ehdotuksia toimenpiteiksi työolojen ja työntekijöiden työhyvinvoinnin parantamiseksi. Uuden työntekijän koeaikaan kuuluu usein terveystarkastus. Terveystarkastuksia voidaan tehdä myös ammattiryhmittäin tai määrävuosittain. Työterveyshuolto voi myös ohjata ergonomisiin työtapoihin ja terveellisiin elämäntapoihin, järjestää koulutusta (niskakoulu, selkäkoulu, ensiapu ym.) sekä ohjata tarvittaessa yksilölliseen kuntoutukseen.

Työsuojelun valvonta

Työsuojelupiirien tehtävänä on edistää työnantajan ja työntekijöiden välistä yhteistoimintaa sekä valvoa työsuojelulainsäädännön noudattamista. Työsuojelutarkastajat tekevät työpaikoille tarkastuksia ja antavat työsuojeluun ja työsuhteen ehtoihin liittyvää neuvontaa ja ohjeita yksittäisille työntekijöille, työnantajille ja työpaikan henkilöstön edustajille.

Nina Dahl / ISS

Työympäristön turvallisuus

Työympäristöllä tarkoitetaan niitä asioita, jotka antavat tekijälle mahdollisuuden tehdä työnsä tehokkaasti, turvallisesti ja mielekkäästi. Työympäristön turvallisuus varmistetaan näiden asioiden tunnistamisella ja jatkuvalla parantamisella.

Kiinteistöpalvelualan vaarojen tunnistaminen ja arviointi

Kiinteistöpalvelualan työt ovat itsenäisiä ja vaarat kohdataan usein yksin. Siksi on erityisen tärkeää, että jokainen tuntee työhönsä liittyvät vaarat. Vaarojen tunnistaminen edellyttää yhteistä keskustelua, jossa jokainen voi tuoda esille ajatuksiansa ja kokemuksiansa omasta työstään ja työkohteistaan. Esimiehen tehtävänä on dokumentoida systemaattisesti vaarat ja vaaratilanteet ja pitää tiedot ajan tasalla. Saatua tietoa voidaan hyödyntää myös perehdyttämisessä.

Kun vaarat on tunnistettu, työnantaja huolehtii niiden aiheuttamien riskien arvioinnista. Riskin suuruutta määritettäessä otetaan huomioon tapahtuman todennäköisyys ja seurausten haitallisuus. Riskin suuruus voidaan esittää numeerisesti tai sanallisesti. Mitä suurempi riski on, sitä tärkeämpiä ja kiireellisempiä toimenpiteet ovat.

Esimerkiksi nojatikkailla työskentely on merkittävä riski. Putoamisvaara on erittäin todennäköinen, ja seuraukset voivat olla vakavat. Työtä ei siten pidä aloittaa, ennen kuin riskiä on pienennetty vaihtamalla tikkaat asianmukaiseen työtasoon.

Seuraavassa on esimerkkejä siivoojien ja kiinteistöhoitajien työn vaarojen tunnistamisesta.

Vaarojen tunnistaminen: siivoustyö

Siivoustyön rasitus- ja vaaratekijöitä

Siivoojilla terveyteen mahdollisesti vaikuttavia tai vaaraa aiheuttavia tekijöitä ovat muun muassa seuraavat:

- Tuki- ja liikuntaelinten jatkuva kuormittuminen, esimerkiksi
 - taakkojen käsittely (lattianhoitokoneiden, jätessäkkien ja kalusteiden kantaminen ja siirtäminen)
 - fyysisesti raskaat työvaiheet, esim. ikkunoiden pesu
- Torjunta, ehkäisy, kehittämisehdotus:
 - turvallisten työtapojen opastaminen, parityön suosiminen, työvaatetuksen ja jalkineiden kunto
 - ergonomisten työvälineiden käyttö
 - siivousalueiden kokoon vaikuttaminen
 - kunnolliset siivouskomerot ja keskuksset
 - pesukoneiden hankinta (siivousvälineiden pesuun)
 - työnkierto
- Tapaturmanvaara (seurauksina kompastuminen, liukastuminen, nyrjähdykset)

- lattiapintojen kunto
- ulkotilojen liukkaus
- kaappien ja hyllyjen puhdistus
- sähköturvallisuus, vialliset (tai tiellä olevat) sähköjohdot
- terävät esineet (roskakoreissa, työtiloissa ym.)
- väkivallan vaara
- Liikenne- ja liikkumisvaarat
- Meluhaitat
- Hengitysilman epäpuhtaudet
- Puhdistusaineet iholle tai silmiin
- Tulehdusvaara esinekosketuksesta (eritteet, huumeneulat yms.)
- Psykososiaalinen työympäristö
 - työn vaatimukset > ammattitaidon parantaminen, ohjaus ja esimiestyö
 - työn yksinäisyys > tiimityö, työn uudelleen organisointi, vuorovaikutusfoorumit, kuten yhteiset palaverit
 - työn kasautuminen > sijaisjärjestelmän luominen
- Muuta:

Vaarojen tunnistaminen: kiinteistöhoitotyö

Kiinteistöhoitotyön rasitus- ja vaaratekijöitä

Kiinteistöhoitajilla terveyteen mahdollisesti vaikuttavia tai vaaraa aiheuttavia tekijöitä ovat muun muassa seuraavat:

- Tuki- ja liikuntaelinten jatkuva kuormittuminen
 - nostot, etenkin selkää kuormittavat
- Putoamisvaarat
 - liputus, ikkunan pesu, katoilla tehtävät työt
- Jalan satuttaminen
 - koneen terä, sinkoava kivi, nyrjähdys, liukastuminen, putoava työkalu
- Käden satuttaminen koneita ja työkaluja käytettäessä
- Meluhaitat ja pakokaasut
- Traktoreiden ym. ajaminen
- Kompastuminen, itsensä kolhiminen
- Talvityöt
 - lumen luonti, hiekoitus, yms.
- Hengitysilman epäpuhtaudet
 - pöly, yms.
- Asbesti, home ym. erityisesti hengityshaitat
- Kemialliset aineet
 - pesuliuottimet, jäänsulatusaineet yms.
- Sähköiskut
- Tulehdusvaara esinekosketuksesta
 - eritteet, huumeneulat yms.
- Väkivallan vaara
- Muuta:

Nolla tapaturmaa -ajattelu ja työtapaturmien tutkiminen

Monet edistykselliset yritykset ovat sitoutuneet nolla tapaturmaa -ajatteluun, jonka lähtökohtana on se, että jokainen työtapaturma on torjuttavissa. Tämä edellyttää, että jokainen työtapaturma ja vähältä piti -tilanne ilmoitetaan välittömästi omalle esimiehelle ja työsuojeluvaltuutetulle. Esimiehet huolehtivat siitä, että tapahtuman syyt tutkitaan ja näin estetään vastaavien tapaturmien syntyminen. Tapaturmailmoitus tulee tehdä myös tapaturmavaakuutusyhtiölle korvauksen saamiseksi.

Työtilat

Kiinteistöpalvelualalla työtilat ovat useimmiten asiakasyrityksissä. Tilojen tulee olla turvallisia kaikille työntekijöille.

Järjestys ja siisteys

Kiinteistöhoitajilla on tavallisesti käytössään huoltohalli tai vastaava. Siisteyden ja järjestyksen merkitys tapaturman torjunnassa korostuu etenkin, jos hallissa työskennellään koneilla tai jos siellä pidetään myös huoltoajokalustoa.

Kaatuminen, liukastuminen ja kompastuminen ovat yleisiä kiinteistöpalvelualan työtapaturmia. Tällaisia tapaturmia voidaan ehkäistä ennalta työtilojen järjestyksellä ja siisteydellä. Jalkineiden kunnolla on erityistä merkitystä.

Työpaikan sisäinen liikenne

Pihalla tai paikoitusalueella työskennellessä käytetään erilaisia ajoneuvoja lumitöissä ja puhtaana-pidossa. Liukkaus on ongelmana talvisin ulkona ja kosteissa sisätiloissa.

Työaikana liikutaan ja työskennellään usein myös yleisillä liikenneväylillä siirryttäessä kohteesta toiseen korjaus- ja huoltokäynneille tai siivouskohteeseen. Siirtyminen tapahtuu jalan tai polkupyörällä taikka koneen, auton tai työvälineen kuljettajana. Työntekijät ovat alttiita erilaisille työmatkatapaturmille. Torjuntakeinoina ovat turvalliset kulkureitit ja jalkineet, pyöräilykypärä, ennakoivan ajon koulutus sekä riittävän ajan varaaminen siirtymisiin.

Hiekkapöly

Hiekkapöly on ongelma etenkin keväisin talvihiekoituksen jälkeen. Koneellisessa hiekan poistossa pölyä voi vähentää kostuttamalla hiekkaa, siivoamalla pölyä pois lakaisukoneen ohjaamosta sekä suodattamalla ohjaamoon tuleva ilma ja ylipaineistamalla ohjaamo.

Koneet ja laitteet

Työnantaja vastaa siitä, että työpaikalle hankittavat koneet ja työvälineet ovat vaatimusten mukaisia (CE-merkki) ja turvallisia. Niiden on sovellettava käyttötarkoitukseensa. Niitä on myös huollettava ja korjattava riittävästi siten, että ne ovat kunnossa koko käyttöajan. Koneen mukana toimitetaan

suomen- ja tarvittaessa ruotsinkieliset käyttöohjeet. Työnantajan on lisäksi huolehdittava riittävästä perehdyttämisestä koneen turvalliseen käyttöön. Nuoret työntekijät eivät saa työskennellä sellaisilla koneilla, joissa on erityinen leikkautumisen tai puristumisen vaara, esim. ruohonleikkurilla. Nuori työntekijä voi käyttää koneita ja laitteita, jos suojelutekniikalla tai muuten on huolehdittu siitä, että työssä ei ole tapaturman tai terveyden vaurioitumisen vaaraa.

Kiinteistönhoidossa ja siivouksessa työpaikan sovitut tottumukset ovat koneturvallisuuden kannalta tärkeitä. Se, millaiseen kuntoon yhteisessä käytössä oleva laite jätetään työpäivän päätteeksi, vaikuttaa muun muassa vaarallisten vikojen huomamiseen. Kone on puhdistettava säännöllisesti, ja ilmenneestä viasta tai sen mahdollisuudesta on ilmoitettava. Näin vältetään seuraavan käyttäjän mahdollinen työtapaturma. Häiriötilanteissa tapa-

turmariski kasvaa. Esimerkiksi koneen tukkeumaa poistettaessa kone saattaa käynnistyä. Riskiä lisäävät kiire ja väärät työtavat.

Vaaraa aiheuttavia tehtäviä kiinteistöpalvelualalla

Sähköturvallisuus

Kiinteitä sähköasennuksia ja sähkölaitteiden korjauksia saavat tehdä vain Tukesin (Turvatekniikan keskus) sähköurakoitsijarekisteriin rekisteröidyt sähköalan ammattilaiset.

Kiinteistöhoitajan työhön liittyy piensähkötöitä. Niissä pitää noudattaa erityistä varovaisuutta. Ennen työn aloittamista sähköjohdot ja -laitteet on irrotettava verkosta sekä perehdyttävä työtä koskeviin ohjeisiin ja sähköturvallisuuteen.

L&T:n kuvapankki

Työympäristön turvallisuus

Piensähköitä ovat muun muassa

- tulppasulakkeen vaihtaminen (kahvasulakkeen vaihtaa aina ammattihenkilö)
- valaisimen liittämisen katossa olevaan ”sokeripalaan”
- sähkölaitteen rikkoutuneen pistotulpan, johdon ja johdossa olevan välilytkimen vaihtaminen
- yksivaiheisen jatkojohdon valmistaminen ja korjaaminen
- pistorasian ja valaisinkytkimen kannen irrottaminen ja kiinnittäminen
- enintään 50 voltin vaihtojännitteisiä tai 120 voltin tasajännitteisiä laitteistoja koskevat työt, esimerkiksi aurinkokennoasennukset.

Siivoajan työn sähköturvallisuuteen vaikuttavat muun muassa siivouskoneiden sähköjohtojen yms. kunto sekä siivottavien tilojen sähköturvallisuus (virran otto, irralliset johdot siivottavassa tilassa ym.). Erityisen vaarallista on viallisten koneiden käyttö kosteissa tiloissa. Jokaisen on välittömästi ilmoitettava havaitsemistaan vioista.

Paloturvallisuus

Paloturvallisuus on tärkeää sekä kiinteistöpalvelujen omalla työpaikalla (esim. huoltohallissa) että asiakasyrityksen tiloissa. Työt on järjestettävä siten, että niistä aiheutuu mahdollisimman vähän palonvaaraa. Työnantaja nimeää vastuuhenkilön, joka huolehtii palontorjuntaan ja evakuointiin liittyvistä tehtävistä.

Kiinteistöä hoitavan ja siivoavan työntekijän tulee tietää työkohteen paloturvallisuusasiat, jotka löytyvät kiinteistön turvallisuus- ja pelastussuunnitelmasta. Jokainen työntekijä pitää ohjeistaa hätätilanteiden varalta: missä on turvallinen poistumisreitti rakennuksesta ja miten tehdään hätäilmoitus, sekä missä on lähin alkusammutin ja miten sitä käytetään?

Tulityöt ja tulityökortti

Tulitöitä ovat muun muassa kaasu- ja kaarihitsaus, poltto- ja kaarileikkaus, laikkaleikkaus ja metallien hionta, joista syntyy kipinöitä, sekä sellaiset työt, joissa käytetään kaasupoltinta, muuta avotulta tai kuumailmapuhallinta. Kiinteistöhoitaja voi tehdä tulitöitä vakituisessa tulityöpaikassa, esimerkiksi huoltohallissa, johon on varattu ja suunniteltu erillinen alue tulitöiden tekemistä varten, tai tilapäisessä tulityöpaikassa, esimerkiksi kiinteistöissä.

Tulitöitä varten työpaikalla on tulitöiden valvontasuunnitelma. Se voi sisältyä turvallisuussuunnitelmaan. Työnantaja huolehtii perehdyttämisestä sekä tarvittavista pätevyyksistä ja luvista. Vakuutusyhtiöt edellyttävät tulityötä tekevilta työntekijöiltä tulityökortin suorittamista.

Korkeapainevesityö

Työnantaja vastaa siitä, että korkeapainevesityömaa on riskikartoitettu ja vaarat poistettu tai minimoitu ennakkoon. Työnantaja myös varmistaa, että työvälineistö tarkastetaan aina ennen työhön lähtöä ja työtä tekevät vain tehtävään koulutetut henkilöt.

Asbestia sisältävät kohteet

Asbestia löytyy ennen vuonna 1988 rakennetuissa kiinteistöissä esimerkiksi ilmanvaihtolaitteistoissa, putkien eristysmateriaaleissa, julkisivuissa, lattioissa, katoissa ja sisäverhouslevyissä. Asbestia on käytetty myös rakenteiden palosuojauksissa ja äänieristyksissä sekä rakennustarvikkeissa.

Asbesti aiheuttaa syöpää. Oireet ilmaantuvat yleensä vasta kymmenien vuosien kuluttua altistumisesta. Kiinteistöhoitajat tai siivoajat voivat altistua asbestille vanhojen kiinteistöjen huolto- ja siivouksissa. Työnantajalla on ensisijainen vastuu altistuksen ehkäisemisessä varmistamalla, että purettavissa rakenteissa ei ole asbestia ja asbestipitoiset kohteet on merkitty ja turvallisesti kotoitettu. Asbestipitoisten rakenteiden tai eristeiden purkutyöt on teetettävä ammattilaisilla. Kiinteistöhoitajille ja siivoajille on annettava kiinteistökohtaiset turvallisuusohjeet.

Korkeilla paikoilla työskentely

Kiinteistöhoitajat työskentelevät korkealla erilaisissa huoltotöissä, esimerkiksi katoilla lumitöiden aikaan ja liputuksia tehdessään. Työnjohto sopii asiakkaan kanssa putoamissuojauksesta. Tarvittaessa on käytettävä asianmukaisia turvaköysiä ja -valjaita. Käyttäjien ja työnjohtojen on perehdyttävä huolellisesti käytössä olevien putoamissuojainten toimintaan ja oikeisiin käyttötapoihin ennen käyttöä. Tarvittaessa työ tehdään henkilönostimen avulla.

L&T:n kuvapankki

Siivoojilla putoamisvaarat liittyvät useimmiten ikkunanpesuun sekä tasojen, kattojen, venttiilien yms. pyyhkimiseen. Heillä tulee olla käytettävissä esimerkiksi korokkeet ja pitkävartiset puhdistusvälineet sekä tarvittaessa henkilönostimet ja turvavaljaat.

Nojatikkaita saa käyttää vain tilapäisinä kulkueinänä ja lyhytaikaisiin kertaluonteisiin töihin, kuten nostoapuvälineen kiinnittämiseen ja irrottamiseen. Niitä ei saa käyttää työalustana. Kaikki varsinaiset työt tehdään työtasoilta tai henkilönostimilla.

A-tikkaita saa käyttää työalustana vain tavallisen huonekorkeuden tiloissa lyhytkestoisessa työssä tai silloin, kun jostain muusta syystä olisi kohtuutonta vaatia työtelineitä. A-tikkaita käytettäessä alustan tulee olla painumaton ja tasainen.

Jätteen käsittely ja siirtäminen

Jätepussin käsittelyyn liittyy vaaroja. Se pitää jättää vajaaksi, eikä sitä täytetä reunoja myöten. Näin pussin yläosasta saa tukevan otteen. Kahden käden otteessa pussia kallistetaan pintaa kohden yläosasta kiinni pitäen, jolloin pohjan toinen reuna tyhjenee ja siitä saa otteen. Se kuljetetaan tarvittaessa vaunulla.

Pussia ei saa missään vaiheessa painella, koska sen sisällä mahdollisesti olevat terävät esineet saattavat satuttaa. Rikkoutuneita laseja, teräviä esineitä tai huumeneuloja voi olla esimerkiksi julkisten tilojen keittiöiden ja ravintoloiden roskapusseissa. Tapaturman vaaraa vähennetään käyttämällä viiltoja kestäviä suojakäsineitä. Ruiskut laitetaan talteenotokapseliin tai suljettuun astiaan.

Tuholaistorjunta

Kiinteistöjen tuholaisia ovat jyrsijät, elintarviketuhohyönteiset, kärpäset, muurahaiset, torakat, sokeritoukat ja linnut. Painopiste tuholaistorjun-

nassa on ennaltaehkäisy hyvällä siivouksella ja puhtaanapidolla.

Tuholaisia hävitetään mekaanisilla laitteilla tai kemikaaleilla. Ennen kemikaalien käyttöä tulee aina perehtyä aineen käyttöturvallisuustiedotteeseen ja varmistaa oikea käyttö. Tuholaistorjuntatyössä on tärkeä suojautua asianmukaisesti.

Viherpalvelut

Koneelliseen ruohonleikkuuseen liittyy vaaratekijöitä. Leikkurin terästä voi singota kiviä, tai jalka voi päästä terän pyörimisalueelle. Etenkin nurmikkoalueen epätasaisuus ja liukkaus sateen jäljiltä lisäävät vaaraa. Koneellinen ruohonleikkaus edellyttää työntekijältä vähintään 18 vuoden ikää ja turvajalkineiden käyttöä. Siimaleikkurilla työskenneltäessä on käytettävä myös kasvojensuojaa.

Raivaus- ja moottorisahaa käytetään puiden kaadossa ja pensaiden raivauksessa. Työnjohto varmistaa ennen työn aloittamista työntekijän ammatitaidon ja perehdytyksen. Turvallinen työskentely edellyttää asianmukaisia suojaimeja: kuulonsuojaimet, turvakengät, suojalasit, kypärä ja viiltosuojatut housut. Tiheän puuston raivauksessa tarvitaan myös kasvojen suojausta.

L&T:n kuvapankki

Työympäristön turvallisuus

Yksintyöskentely

Kiinteistö- ja siivouspalvelutehtävien yksintyöskentelyyn liittyy muun muassa työtaturman ja väkivallan vaara. Uhkaavien tilanteiden ja työväkivallan varalta tarvitaan ohjeet ja toimintamalli sekä opastusta ja harjoittelua. Uhkaava tilanne voi olla esimerkiksi avainten ryöstöyritys. Asiakasyrityksessä työskentelyä varten tulee sopia muun muassa seuraavaa:

- Miten suhtautua aukiolo- tai normaalityöajan ulkopuolisiin sisään yrittäjiin?
- Keneen otetaan yhteyttä, kun havaitaan ilkivaltaa, varkaus, murto tai muuta rikollista toimintaa?

Työpaikalle voidaan hankkia hälytys- ja valvontajärjestelmiä. Työntekijöille voidaan hankkia myös kannettava hälytin tai matkapuhelin, jossa on pikavalinnat hätänumeroon tai muihin sovittuihin numeroihin. Näin lisätään toimintavarmuutta ja vähennetään epämääräistä pelon tunnetta.

Uhkaaviin tilanteisiin varautumista on muun muassa

- sovittujen toimintatapojen noudattaminen, esim. ikkunoiden ja ovien lukitseminen, kun tila on tyhjänä
- hätäpoistumisteiden merkitseminen ja esteetön poistuminen niiden kautta
- tarvittavat huone- ja kalustejärjestelyt, riittävä valaistus
- mahdolliset valvonta- ja hälytysjärjestelmät.

Uhkatilanteista on tärkeää puhua työpaikalla esimiehen tai työtovereiden kanssa. Vakavat tilanteet voivat aiheuttaa traumaattista stressiä, joten työntekijällä on oltava mahdollisuus henkiseen jälkihoitoon. Apua voi saada esimerkiksi työterveyshuollosta, terveyskeskuksesta tai alueellisesta kriisiryhmästä. Työnantaja huolehtii tarvittavista tilanteen mukaisista työjärjestelyistä.

Kari Rissa

Terveysvaarat ja niiden torjunta

Fysikaaliset terveysvaarat

Melu

Kiinteistöhoitajan työssä merkittävimpiä melun lähteitä ovat lehtipuhallin, hiomakone, ruohonleikkuri ja ajoneuvot (traktori tms.). Siivoojien työssä melua aiheuttavat työkonemat ja työtila.

Kuulovaurion riski toistuvassa melualtistuksessa riippuu melun voimakkuudesta ja altistusajasta. Alhaisetkin melutasot voivat aiheuttaa haitallista kuormitusta, jos työ vaatii keskittymistä tai puhekontakteja.

Melulle altistumista voidaan vähentää hankkimalla mahdollisimman hiljaisia koneita (melupäästö löytyy koneiden tyyppitiedoista) ja pitämällä koneet kunnossa. Kulunut kone meluaa selvästi enemmän kuin kunnossa oleva. Melulle altistumista voidaan vähentää myös työjärjestelyin. Viimeisenä keinona käytetään kuulonsuojaimia.

Tarvittaessa ja aina, kun työntekijä haluaa, työnantajan on annettava työntekijälle asianmukaiset henkilökohtaiset kuulonsuojaimet, ja työntekijän on käytettävä niitä. Koneen tai laitteen melutasoa on pyrittävä pienentämään teknillisin keinoin – rakenteellisin muutoksin tai erilaisin suojuksin.

Esimerkkejä äänen voimakkuuksista kiinteistöhoitajan töissä ilman kuulonsuojaimia:

• traktorin ajaminen kattoluukku kiinni	77–86 dB
• traktorin ajaminen kattoluukku auki	89 dB
• hitsaustyö	83–95 dB
• vaakatasoleikkurit	85–90 dB
• siimurit	105–106 dB
• reppupuhallin	70–106 dB

Tärinä

Käsiin kohdistuva tärinä syntyy esimerkiksi käsi-työkalun iskevästä edestakaisesta liikkeestä, kuten erilaisista talttausvasaroista, tai pyörivästä liikkeestä, kuten hiomakoneissa. Myös vihertöissä käytetään täriseviä laitteita. Kiinteistöhoitajien ja siivoojien asianmukaisissa työvälineissä on yleensä vähän tärinävaikutusta.

Tärinältä suojaautumisessa auttaa koneiden kunnossapito ja huolto, työn tauotus, oikeat työtavat sekä puristus- ja työntövoiman minimointi (mitä suurempi puristusvoima, sitä enemmän tärinä siirtyy työkalusta käteen). Kylmässä on syytä pitää käsi-työkalusta käteen). Kylmässä on syytä pitää käsi-työkalusta käteen). Kylmässä on syytä pitää käsi-

L&T:n kuvapankki

Valaistus

Hyvä valaistus parantaa työn laatua ja joutuisuutta sekä lisää työn turvallisuutta. Lisäksi hyvä valaistus vaikuttaa ihmisten vireystilaan ja parantaa viihtyvyyttä. Huono valaistus sekä suora tai epäsuora häikäisy lisäävät työntekijöiden työssä väsymistä ja tapaturmariskiä. Riski kasvaa siirryttäessä voimakkaasti valaistusta tilasta hämärään.

Valaistus on tärkeä työolotekijä. Työnjohdon tulee varmistaa valaistustason riittävyys asiakkaan tiloissa työskenneltäessä, kuten porrassiivouksessa, ja sellaisissa tiloissa, joissa huono näkyvyys aiheuttaa tapaturman vaaraa.

Lämpöolot

Lämpökuormitus riippuu ilman lämpötilasta, työn raskaudesta, suojavaatetuksesta, ilman liikkeestä ja kosteudesta. Siivoustyössä lämpökuormitusta voi ilmetä muun muassa saunan ja pesutilojen siivouksessa. Lämpimässä ja erityisesti kosteassa työssä tulee huolehtia riittävästä tauotuksesta ja nesteen nauttimisesta.

Ulkona tehtävässä työssä kylmä alkaa selvästi haitata työntekoa silloin, kun lämpötila laskee

Terveysvaarat ja niiden torjunta

-10 asteeseen. Tuulisella säällä jo nolla-aste tuntuu haitalliselta. Työskentely kylmässä kuormittaa elimistöä, ja työ tuntuu raskaammalta kuin vastaava työ lämpimässä. Kylmän haittoja voidaan vähentää teknisillä toimilla, työn suunnittelulla ja organisoinnilla, esimerkiksi työn tauotuksella ja lämmittelymahdollisuuksilla.

Kiinteistöpalvelualalla työkohteet voivat vaihtua nopeasti lämpimistä sisätiloista kylmään ulkoilmaan ja päinvastoin. Vaihtuvissa lämpöolosuhteissa töiden suunnittelu ja oikea vaatetus ovat tärkeitä haitallisen kuormituksen ja terveysvaarojen ehkäisykeinoja. Silloin, kun merkittävä osa työstä tehdään vaativissa olosuhteissa, työnantaja huolehtii asiallisesta suojavaatetuksesta.

Sisäilma

Huono sisäilma tuntuu tunkkaiselta ja siinä voi olla hajuhaittoja. Syynä voi olla puutteellinen ilmanvaihto tai siivous. Taustalla voi olla myös erilaiset kemialliset tai biologiset ilman epäpuhtaudet. Terveyshaitat ilmenevät erilaisina oireina ja sairauksina. Terveyshaittojen lisäksi huono sisäilma aiheuttaa epäviihtyvyyttä. Siivooja on usein ensimmäinen, joka havaitsee työpaikalla kosteusvaurion tai homeen hajua. Sisäilman puutteista tulee ilmoittaa esimiehelle ja työsuojeluvaltuutetulle.

Kemialliset vaarat

Terveydelle vaaralliset kemikaalit

Työpaikalla käytettävistä kemiallisista aineista on oltava käyttöturvallisuustiedotteet työntekijöiden nähtävänä, ja aineiden päällykset on merkittävä asianmukaisesti.

Työntekijän on saatava opastusta kemikaalien turvalliseen käyttöön ja käsittelyyn sekä saatava käyttöönsä asianmukaiset suojaimet.

Kemikaaleille altistuminen

Kemikaaleille altistutaan pääasiassa hengityselimistön ja ihon kautta, joskus myös suun kautta. Altistumiseen vaikuttavat myös kokonaisaltistuminen, työn raskaus, henkilökohtainen hygienia sekä suojainten käyttö ja huolto. Kemikaaleja käytetään mm. siivouksessa, viemärien aukaisussa, tuholais- torjunnassa ja kasvinuojelussa. Tavallisin altistuminen tapahtuu siivouskemikaalien käytössä, joka voi aiheuttaa ihottumaa. Suojakäsineet estävät ihon kautta altistumisen.

Nurmikoiden ja istutusten hoidossa käytetään lievästi myrkyllisiksi luokiteltuja aineita, kuten eräiden sienitautien torjuntaan tarkoitettuja kasvinuojeluaineita. Niitä saavat käsitellä vain ruiskuttajatuokinnon suorittaneet henkilöt. Vaarallisia aineita säilytetään aina lukituissa tiloissa. Aineista on oltava käyttöturvallisuustiedotteet.

Kasvien hoidossa käytetään sekä rakeisia että nestemäisiä lannoitteita. Niiden käsittelyssä on käytettävä asianmukaisia suojavarusteita (suojakäsineet, suojahaalarit). Nestemäisiä lannoitteita käsiteltäessä on käytettävä roiskesuojausta. Puhdasta huuhteluvettä on oltava valmiina pullossa siltä varalta, että nestettä roiskuu silmiin tai iholle. Näistä tapauksista on syytä ilmoittaa työnjohtajalle.

Kalkin ja muiden hienojakoisten aineiden levityksessä on käytettävä hengityksen ja silmien suojainta. Kalkkipöly kuivattaa ihoa. Paljaalle iholle jäävä pöly on huuhdettava pois välittömästi. Paloturvallisuussyistä lannoitteita ja työkoneita ja polttoaineita tulee säilyttää eri tiloissa.

Altistuksen torjunta

Kemikaalien vaaraa vähennetään valitsemalla turvallisempia aineita sekä huolehtimalla turvallisen käytön opastuksesta ja henkilökohtaisten suojainten käytöstä. Käytön opastuksessa on keskeistä muun muassa oikean aineen valinta, annostusohjeiden noudattaminen, laimentaminen ja suojautuminen, esimerkiksi saunojen ja uima-altaiden puhdistamisessa käytettävät voimakkaat aineet. Kemiallisia aineita käsiteltäessä on käytettävä aina suojakäsineitä ja aineiden annostelussa silmänsuojaimia. Tiettyjen aineiden käsittelyssä ja tilanteissa tarvitaan myös hengityssuojaimia.

Aineen annostelemisesta alkuperäispakkauksesta pienempiin astioihin on oltava ohjeet, ja ohjeiden noudattamista on valvottava. Astioihin ja pakkauksiin on kiinnitettävä asianmukaiset etiketit.

Biologiset vaarat

Biologisia terveysvaaroja aiheuttavat mm. jätteidensä käsittely, eritteet sekä sisäilman home- ja kosteusvauriot.

Biologisille tekijöille altistuvilla työntekijöiden työterveyshuoltoon sisältyvät lääkärintarkastus määrääjoin sekä mahdollisuus saada rokotus mm. hepatiittia vastaan. Erityisen tärkeätä tämä on esimerkiksi siivoojille ja kiinteistöhoitajille, jotka työskentelevät epähygieenisissä tiloissa, joissa altistutaan tartuntavaaroille.

Henkilönsuojaimet

Jos vaaraa ei pystytä poistamaan tai vähentämään riittävästi, on työntekijöille hankittava vaatimusten mukaiset henkilönsuojaimet. Työntekijöiden on käytettävä saamiaan suojaamia.

Henkilönsuojainten valinta

Suojaimia valittaessa tarvitaan työntekijän kokemuksiä ja näkemyksiä suojaamista. Käyttäjän terveydentila ja yksilölliset ominaisuudet otetaan huomioon. Suojainten pitää olla sopivat tarvittavien säätöjen jälkeen. Työntekijöille on kerrottava, miltä vaaroilta henkilönsuojain suojaa. Heitä on opastettava suojausten käyttöön.

Työnantaja määrittelee suojausten käyttötilanteet sekä selvittää käyttöjakson pituuden, työhön liittyvät rasitustekijät sekä altistuksen toistuvuuden. Myös riskien suuruus ja työpaikan erityisolot vaikuttavat suojausten valintaan ja käyttöön.

Työnantajan on huolehdittava henkilönsuojainten hankkimisesta ja toimintakunnosta huoltojen, korjausten ja uusimisen avulla. Henkilönsuojaimia on säilytettävä siinä työkohteessa, jossa niitä tarvitaan. Säilytystilojen on oltava sellaisia, että suojaimet eivät likaannu tai vaurioitu säilytyksen aikana.

Suojaimet huolletaan valmistajan ohjeiden mukaan. Suojausten käyttäjät on koulutettava varmistamaan ennen käyttöä ja käytön jälkeen, että suojaimeen on toimintakunnossa. Vioista on ilmoitettava työnantajalle.

Kari Rissa

Työhyvinvoinnin kokonaisuus

Kaikki työn tekeminen edellyttää vaihtelevasti sekä henkisesti että fyysisesti kuormittavaa toimintaa. Sopiva määrä kuormitusta on välttämätöntä ihmisen hyvinvoinnille. Liiallinen tai liian vähäinen kuormitus voi aiheuttaa terveydellisiä haittoja. Ihmisen kuormittumiseen vaikuttavat monet tekijät, kuten työn sisältö, tieto- ja taitovaatimukset, työympäristö, työvälineet ja menetelmät, johtaminen, työyhteisö ja erityisesti oma osaaminen.

Työhyvinvointia ylläpitävällä toiminnalla (tyhytoiminta) tuetaan ja edistetään koko henkilöstön työ- ja toimintakykyä sekä terveyttä hänen työuransa kaikissa vaiheissa. Tyhy-toimintaa voidaan suunnata työn, työyhteisön ja työolojen kehittämisen sekä työntekijöiden osaamisen ja toimintakyvyn parantamiseen.

Fyysinen kuormittuminen

Työn fyysinen kuormittavuus määräytyy työasentojen ja -liikkeiden sekä työssä tarvittavan lihasvoiman määrän ja lihastyön laadun perusteella. Lisäksi siihen vaikuttavat merkittävästi työvälineiden tarkoituksenmukaisuus ja kunto sekä työympäristön fyysiset ominaisuudet. Työn fyysinen kuormittavuus on hyväksi ihmisen terveydelle silloin, kun se on sopuoinnassa tekijänsä ominaisuuksien ja toimintakyvyn kanssa.

Siivoojan ja kiinteistönhoitajan työssä haitallista fyysistä kuormitusta aiheuttavat nostot ja siirrot, toistotyö sekä alikuormitus.

Fyysistä kuormitusta voidaan vähentää suunnittelemalla työvaiheet huolella ja käyttämällä asianmukaisia työ- ja apuvälineitä sekä parityöskentelyä. Omasta kunnosta huolehtiminen vähentää kuormittumista.

Käsin tehtävät nostot ja siirrot

Kiinteistöpalvelualan töissä on yleensä toistuvia taakkojen käsin nostoja. Työnantajan tulee kartoittaa nostotyön vaarat. Arvioinnissa tulee ottaa huomioon työtehtävän, taakan, työympäristön ja nostotekniikan vaikutus sekä työntekijän ominaisuudet.

Jos raskaita nostoja ja siirtoja ei voida välttää tai tehdä turvallisiksi työmenetelmiä ja työoloja parantamalla, työntekijöiden käyttöön on hankittava työhön sopivia apuvälineitä tai työ tehdään parityönä. Työntekijöitä on opastettava apuvälineiden käyttöön ja oikeaan nostotekniikkaan.

Toistotyö

Siivous on edelleen suurelta osin käsin tehtävää toistotyötä. Esimerkiksi lattioiden puhdistaminen eli moppaaminen kuormittaa yksipuolisesti tuki-

liikuntaelimiä ja verenkiertoelimistöä. Toistotyön kuormitusta voidaan vähentää oikeilla työmenetelmillä, ergonomisilla työvälineillä, tauottamalla ja rytmittämällä työtä sekä opettelemalla vähiten kuormittavia työtapoja.

Alikuormitus

Työ voi olla myös alikuormittavaa esimerkiksi valvomotyössä. Työtehtävien monipuolistaminen, yksintyöskentelyn vähentäminen ja työkierto ovat keinoja vähentää alikuormitusta.

Henkinen kuormittuminen

Työssä jaksaminen ja henkinen hyvinvointi kehittyvät myönteiseen suuntaan, kun henkinen kuormitus on tasapainossa työntekijän edellytysten kanssa. Sopimatonta kuormitusta aiheuttavat tekijät on tärkeää tunnistaa ja työnteon edellytyksiä parantaa jatkuvasti.

Tarkastelun kohteena ovat muun muassa

- työyhteisön toimivuus
- työtehtävien sisällöt ja vaativuus
- ammattitaito
- yksilölliset ominaisuudet
- esimiestyö ja johtamistapa
- työympäristön laatu.

Työyhteisön toimivuus

Työyhteisön toimivuuteen vaikuttavat monet tekijät, kuten

- varmuus tulevaisuudesta
- kaikkien tiedossa olevat yhteiset tavoitteet
- työtehtävien ja vastualueiden selvyys
- kunnossa olevat käytännön pelisäännöt ja toimintatavat
- oppiva ja kehittyvä työyhteisö
- henkilöstön aktiivisuutta ja vaikutusmahdollisuuksia vahvistava johtajuus
- henkilöstön ja työn jatkuva kehittäminen
- yhteistyökäytännöt (toiminnan suunnittelu, työn ja turvallisuuden kehittäminen ym.)
- yhteiset tapahtumat
- työhön liittyvistä asioista puhuminen ja ongelmatilanteiden käsittely asiallisella tavalla.

Yksilölliset ominaisuudet

Samoissakin tehtävissä toimivien henkilöiden henkisessä kuormittumisessa voi olla suuria eroja. Kuormittumiseen vaikuttavat muun muassa stressinhallinnan taidot, ammattitaito ja työhön kohdistuvat odotukset. Myös elämäntilanne vaikuttaa siihen, kuinka yksilö kokee työkuormansa.

Tilapäinen väsymys helpottuu yleensä tauottamalla työtä ja lepäämällä riittävästi. Tilapäistä väsymistä voidaan ehkäistä työpaikalla työssä jaksamista edistävillä toimilla. Sopimaton henkinen kuormittuminen tai pitkäaikainen stressi voivat aiheuttaa jopa vakavaa työuupumusta.

Työssä jaksamisen edellytykset vaihtelevat henkilöittäin. Jotta työ- ja elämäntilanteet eivät pääsisi kasautumaan hallitsemattomiksi, on tärkeää keskustella esimiehen kanssa töihin liittyvistä asioista. Työhyvinvointia voidaan käsitellä myös esimies-alaiskeskusteluissa, työpaikan yhteisissä tilaisuuksissa sekä työsuojelun- ja työterveyshuollon yhteistoiminnassa.

Ikääntyneiden työntekijöiden kohdalla on syytä erityisesti miettiä, miten

- työtehtäviä voidaan muokata fyysisiä toiminta-edellytyksiä vastaaviksi
- huolehditaan ammatillisten valmiuksien ylläpidosta ja kehittämisestä
- pitkän työkokemuksen kautta saatua tietoa ja osaamista voidaan parhaiten hyödyntää ja arvostaa työyhteisössä.

Henkisen työhyvinvoinnin avainasioita yksilön kannalta ovat seuraavat:

- Osaan työni, minulla on hyvät työvälineet ja koen työni ja työympäristöni turvalliseksi.
- Koen, että työtäni arvostetaan ja saan palautetta työni tuloksesta.
- Koen, että esimies kohtelee minua oikeudenmukaisesti.
- Työpaikalla keskustellaan riittävästi yhteisistä asioista ja tavoitteista (on riittävästi yhteistä keskustelua ja yhteisiä tavoitteita).

Oman työn hallinta

Siivoojan ja kiinteistöhoitajan työssä on tärkeää, että työntekijä kokee hallitsevansa työnsä. Tämä ei tarkoita pelkkää ammattitaitoa. Työn hallinnan perusasioita on myös, että

- voi vaikuttaa omaan työhönsä – ainakin siihen, miten sen tekee
- kokee työnsä turvalliseksi
- osaa käyttää asianmukaisia työvälineitä ja -menetelmiä
- saa perehdytystä, työhön opastusta ja koulutusta
- tietää asiakkaiden odotukset ja sen, kuinka tyytyväisiä he kulloinkin ovat
- tuntee esimiehensä odotukset ja saa tältä arvostusta ja tukea työhönsä
- voi tehdä yhteistyötä työtoverien kanssa: on sijaisena, saa opastaa ja on opastettavana, oppii toiselta, työskentelee työparin kanssa

- tuntee työpaikan tavoitteet ja tietää, miten oma työ liittyy niihin.

Perehdyttäminen ja työnopastus

Työnopastus ja perehdyttäminen ovat ennakoivaa työsuojelua. Perehdytys työhön ja sen vaaratekijöihin on ensisijaisesti esimiehen tehtävä. Turvallisten työtapojen oppimisella vältetään myös työstä johtuvia sairastumisia. Uusien työntekijöiden lisäksi on muistettava huolehtia myös työstä pitkään poissa olleiden ja uusissa tehtävissä aloittavien työntekijöiden perehdyttämisestä.

Uusissa työkohteissa on huolehdittava työn vaarojen selvittämisen ja arvioinnin tekemisestä, jotta työntekijöillä on käytössään tieto työn vaaratekijöistä ja turvallisista työtavoista. Vaaroihin varautumista on myös ennalta arvaamattomiin vaaroihin varautuminen, kuten häiriötilanteet sekä puhdistus

Työhyvinvoinnin kokonaisuus

ja huoltotyöt. Vaaratilanteisiin varautumiseen kuuluu myös menettelytapojen ennalta miettiminen ja opastaminen.

Uuden työntekijän perehdyttäminen

Uuden työntekijän perehdyttämisen tulee kattaa koko työpaikka: sen tavat, ihmiset, työn organisointi, työtehtävät ja niihin liittyvät odotukset. Itse työstä opastetaan työkokonaisuus: mistä osista ja vaiheista työ koostuu sekä mitä tietoa ja osaamista työ edellyttää.

Kiinteistöpalvelualan työpaikassa uuden henkilön kanssa käsitellään

- omaan työhön liittyvät koneet, laitteet ja muut apuvälineet sekä niiden turvallinen käyttö
- työturvallisuusasiat
- tietoturvakysymykset (vaitiolovelvollisuus ym.)
- työtehtävät ja edellytetty suoritustaso
- ”talon tavat”
- työkohteet
- asiakkaan kanssa sovittu palvelun laatu
- vastuurajat (korjaus- ym. kustannusten jako esimerkiksi asukkaan ja yhtiön välillä)
- työn organisointi ja yhteistyö työpaikalla (tiimi, työnjako, vastuut ja valtuudet yms.)
- työsuojelupäällikkö, työsuojeluvaltuutettu ja luottamusmies sekä heidän yhteystietonsa.

Uudelle työntekijälle tulee perehdytyksen yhteydessä kertoa myös työsuhteen ehdot, kuten palkka, työajat, vuosiloman kertyminen ja maksaminen, toimintaohjeet sairaustapauksissa, koeajan merkitys ja työterveyshuollon palvelut. Työsopimus, josta näkyvät keskeiset työnteosta sovitut asiat, kannattaa tehdä aina kirjallisesti.

Työnopastuksen on oltava suunnitelmallista heti alusta alkaen. Suunnitelman tulee olla kirjallinen, ja myös opastettavalle tulee antaa kirjallisia ohjeita muistin tueksi. Opastukseen tulee sisältyä myös seuranta ja palaute. Opastettavat asiat on hyvä koota esimerkiksi kansioksi.

Nuorten ja kesätyöntekijöiden työhön perehdyttämiseen ja opastukseen tulee kiinnittää erityistä huomiota.

Ulkomaalaisten opastaminen

Ulkomaalaisen työntekijän on saatava perehdytys ja opastus työhön ymmärtämällään kielellä.

Työnopastuksessa on aina varmistettava, että opastuksessa annettu tieto, erityisesti työturvallisuusasiat on ymmärretty oikein, esimerkiksi

- opastuksessa käytetään apuna valokuvia ja piirroksia
- ammattisanasto opetetaan suomeksi toistamalla ja näyttämällä
- työohjeiden sanat ja termit käännetään työntekijöiden käyttämälle kielelle
- annetaan kokeilla ja palautetta
- jos työpaikalla on muita saman maan kansalaisia, heitä hyödynnetään opastuksessa
- työpaikalta valitaan ”kummi”, jonka puoleen opastettava voi ongelmatilanteessa kääntyä
- varmistetaan, että tieto ymmärretään oikein
- rohkaistaan kysymään, vaikka työ jo sujuu
- rohkaistaan ottamaan selvää myös maan tavoista ja kulttuurista sekä kertomaan omista aikaisemmista kokemuksista.

Kari Rissa

Yhteinen työturvallisuuden parantaminen

Toimiva turvallinen työpaikka ja työyhteisö

Työturvallisuuden parantaminen on käytännön yhteistyötä. Työsuojelutiedon levittäminen, riskien arviointi sekä työolojen parantaminen edellyttävät asioiden käsittelyä tavoitetietoisesti ja avoimesti. Toimivassa työyhteisössä ihmisten odotukset, edellytykset ja kokemukset ovat tasapainossa työn ja työympäristön vaatimusten sekä työn tarjoamien mahdollisuuksien kanssa.

Turvallisella työpaikalla

- työhön liittyvät tapaturmavaarat on kartoitettu
- työtapaturmien tutkimismenettelyistä on sovittu
- aktiiviseen vaaratekijöistä ilmoittamiseen kannustetaan
- järjestyksen ja siisteyden tavoitetasosta omissa tiloissa on sovittu, samoin kuin jokaisen vastuista
- liikenne- ja liikkumisvaarat on kartoitettu
- työolosuhteet on kartoitettu ja niistä on sovittu asiakkaiden kanssa
- koneisiin ja laitteisiin liittyvät turvallisuusasiat ovat vähintään lain mukaisessa kunnossa
- sähkölaitteet ja johdot ovat kunnossa, ja sähkötöihin liittyvät vaarat ovat hallinnassa
- paloturvallisuudesta on huolehdittu vähintään lain vaatimusten mukaisesti
- väkivallan uhkaa ennakoidaan ja torjutaan jatkuvasti
- työhön liittyvät fyysiset vaarat, kuten melu, värinä, puutteelliset valaistusolosuhteet, haittaavat lämpöolot ja huono sisäilma, on kartoitettu
- kemialliset ja biologiset vaarat on otettu huomioon

- henkilönsuojainten tarve on selvitetty: tarkoituksemukaisia suojaimeja on riittävästi, käyttöön on järjestetty opastusta ja käyttöä seurataan
- putoamisvaarat on kartoitettu: tikkaiden käytöstä, henkilönostoista, katoilla liikkumisesta ym. on annettu ohjeet, ja niiden noudattamista valvotaan.

Työhyvinvoinnin kehittämismahdollisuuksia on, että

- johtamis- ja esimiestyössä tuetaan ja kuullaan henkilöstöä
- koulutetaan työhön liittyviin terveys- ja turvallisuusasioihin
- työolojen rasitus- ja vaaratekijät arvioidaan ja parantamishankkeet käsitellään yhdessä
- järjestetään terveys- ja kuntomittauksia, yhteisiä liikunta- ym. tapahtumia
- järjestetään muuta yhteistä toimintaa
- kannustetaan henkilökohtaiseen liikuntaan tai harrastukseen kannustaminen työajan ulkopuolella. Liikunta lisää henkistä ja fyysistä jaksamista työssä. Työnantajan kannattaa tukea omaehtoista liikuntaharrastusta eri tavoin.

Kyky puhua työasioista

Toimivassa työyhteisössä puhutaan avoimesti töihin liittyvistä asioista. Keskustelu voi tapahtua erilaisissa kokoonpanoissa ja yhteyksissä, esimerkiksi kahden kesken esimiehen kanssa, ryhmässä esimiehen johdolla tai ilman esimiestä tai vaikkapa koko henkilöstön yhteisessä tilaisuudessa.

Keskusteleva työpaikka on turvallinen; puhe turvallisuudesta työstä luo edellytykset käytännön tekoihin.

Työsuojelu kiteytetysti

Kiinteistöpalveluala

Työsuojelu kiteytetysti -opas perustuu vuonna 2007 uudistettuun Kiinteistöpalvelualan työsuojeluoppaaseen. Oppaassa on käsitelty suomalaisen työturvallisuus- ja työterveyskulttuuriin liittyviä keskeisiä asioita kiinteistöpalvelualan näkökulmasta.

Opas soveltuu sekä suomalaisille että ulkomaalaisille työntekijöille. Se on käännetty venäjäksi, viroksi, ruotsiksi ja englanniksi. Oppaan voi tulostaa Työturvallisuuskeskuksen internetsivuilta osoitteesta www.ttk.fi/julkaisut.